4.

DISSERTATIO MEDICA INAUGURALIS,

De

IMPOSTURA OPII,

Quam

DEO BENEDICENTE,

RECTORE MAGNIFICENTISSIMO,

SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO,

DN. PHILIPPO WILHELMO,

PRINCIPE BORUSSIÆ, MARCHIONE BRANDENBURGICO, CETERA,

In Alma Fridericiana

CONSENSU ET AUTORITATE ILLUSTRIS ET GRATIOSISSIMÆ FACULTATIS MEDICÆ,

PRÆSIDE

DN. GEORGIO ERNESTO STAHL,

MED. D. ET PROF. PUBL. ORD. h. t. DECANO.

DN. PATRONO, AC PRÆCEPTORE OMNI OBSERVANTIA DEVENERANDO,

PRO LICENTIA,

Jura & Privilegia DOCTORALIA, majorum more, aſſumendi,

Publice ſtabilitum ibit,

Ad d. Julii MDCCVII. horis ante & pomeridianis

JOHANNES GEORGIUS Brunſchwitz/

VRATISL. SILES.

HALÆ MAGDEB. LITERIS CHR. HENCKELII, ACAD. TYP.

19
20

PROOEMIUM.

I*Nter multos ac varios Errores temerè inconſulteque viventium, nihil propemodum dixerim nocentius, quàm quod beneficia nec dare ſcimus nec accipere;* Verba ſunt SENECÆ, quibus prolixam illam Doctrinam de rectè adminiſtrandis Beneficiis orditur. Si ille, quod profecto facit, ſatis bono jure, univerſo hominum generi inſignem hanc inconſiderantiam tribuit atque imputat; Et imprimis ex illo fundamento æque, atque argumento, quod hujusmodi inſignis error circa Beneficiorum decentem collocationem, ab illa *temerè & inconſulte vivendi ratione* dependeat, quæ toti hominum generi familiaris eſſe ſveverit: Puto nobis vitio verti non poſſe, ſi ab hoc eodem principio, etiam in particulari quadam rerum humanarum adminiſtratione, damna aliqua arceſſamus, quæ in vitam atque ſanitatem, ex *inconſulta & temeraria medicandi* ratione, ingruere atque redundare ſentiuntur. Sanè verò, uti conſilio & circumſpectione digna videtur res Vita humana; illam tamen interim inconſultè potius tranſigi ſolere, Noſter arguit; Ita etiam alienæ

quaſi vitæ moderamen, tantò facilius inconditæ hujusmodi *Temeritati* exponi, ut quæ ad illam pertinent, minus providè atque decenter peragantur, tanto minus mirum, ne dùm minus dubium eſſe poſſe, merito judicamus. Quam vellem autem vanum eſſet, imò mendax hoc Judicium! quanto magis utique optandum eſſet, ut unus potius homo vel falleretur, vel omninò falleret, ſalvis atque integris reliquis, quam ut ex adverſo in plures hoc opprobrium verè quadraret. Interim, cum non ſic, ſed ita conſtitutas res, plus quam expediat cognitum exiſtere, confidamus, non deſtituimus Philoſophi querelam, & ut alibi, ita in hanc etiam partem, *inconſulta temeritate* non raro peccari, omnimodò aſſeveramus. Ne quis autem etiam hac ipſa re, *temerè* ſolum & *inconſideratè* nos ipſos agere incuſet, placet e multis hujus cenſus exemplis, quibus inquam aliena vita minus conſultè adminiſtratur, illud ſolum in ſcenam producere, ubi incondita veluti indulgentia, imò jam quaſi manifeſta, ſed bonæ intentionis, jam occulta, & revera malitioſa, FALLACIA, neceſſitatibus vitæ male quin ſubinde peſſimè, conſulitur, & non ſolum *Beneficium* non datur, ſed revera *damnum*, imò *Maleficium* objicitur. Dico de illo artificio, quando intempeſtivè & promiſcuè, laborioſis non motuum ſolum, ſed ipſorum omninò otioſorum ſenſuum concitationibus, citò, præter neceſſitatem, imò præter rem ſubinde, otium quæritur, & hoc quidem etiam in mediis *negotiis*: Verius forte dixerim, quod ita in mediis *utilibus*, imò familiarius etiam *neceſſariis*, *laboribus*, & quaſi *penſis* vitalibus, perverſa tali methodo, *negligentia* vera imperetur. Non vero hoc ipſo loco, ſed prolixiore Deductione hoc evolutum dare

in

in Animo habeo unde DISSERTATIONIS INAUGURALIS loco perſtringere placet IMPOSTURAM OPII, ſub qua puto huic noſtræ Aſſertioni plus quam mediocriter ſatisfaciendi occaſionem nobis patere. Precamur autem Deum T. O. M. ut ille clementisſime nobis adſit, ad Veritatem in re maximi profecto momenti, ita feliciter aſſequendam, ut illam ſincere atque toto animo ut alias, ita in hac etiam ſubſtrata materia, & aſſequi, atque declarare, ſine ullo alio reſpectu aut ſcopo, valeamus.

§. I.

ODioſum *nomen Impoſturæ* primo quoque conſpectu habitum iri, minime dubitamus, ſed multo odioſius eſſe debere ipſum *factum*, neminem hominem dubitaturum eſſe, pariter confidimus. Recti vero animi & ingenuæ indolis quemlibet, ut res *vero* ſuo *nomine* notetur, probaturum eſſe, etiam certi ſumus. Interim, ne in tali quoque conſtitutione, vel nos æquitas fugere, vel nos æquitatem negligere, cuiquam videri poſſit, de *duplici* Impoſturæ *genere* non ſolum aliqua monere, ſed etiam noſtrum circa illud negotium ſenſum declarare, primo loco conſultum ducimus.

II.

Nota nempe ſatis eſt acceptio illa Vocis *imponendi*, ita gemina, ut *duplici* modo de homine uſurpari ſoleat; Uno quaſi *pasſivo*, quando res quæcunque *ipſi imponere* dicitur. Altero ſimpliciter *activo* ſignificatu, quomodo homo ipſe quacunque re *alteri imponere* dicitur. Pari videlicet ratione, ut alias etiam vocabulo *fallere* uſus eſt: Ea interim utriusque locutionis vera, & ut ajunt, fundamentali ἐνέργεία, ut cum effectus *fallendi* atque hac ratione *imponendi*, nihil niſi animum *humanum*, intellectum inquam, aut opinionem ad minimum, e rerum etiam ſenſualium perceptione, proprie concernat, tota itaque *imponendi* atque *fallendi* ratio, (*ſubjectivè*, ut ajunt) neminem alium ferire poſſit, niſi *hominem*, opinione ſua ita aberrantem.

III.

Sicut autem prior illa *Impoſturæ* ſpecies, qua res aliqua homini cuicunque *imponere*, i. e, *aliam* quam vere exiſtat *opinionem offerre*, dicitur, dum ab omni *dolo* abeſt totum negotium, neminem commovebit; Ita ex adverſo hominis in hominem *doloſæ* τέχναι, ut *improbæ* tota ſua indole ſunt, ita nemini etiam bono probari poſſunt; tantò minus utique tumultus juſti perturbare poterit animos lectorum, quando e nobis intelligent, quod etiam *priorem* illam impoſturæ *fallaciam*, qua *ipſum hominibus imponit*, OPIO omni modo tribuamus; nihilo utique minùs, quam illam, qua *homo hominibus*, per hoc ipſum *fallax* medium ſubinde *imponere poteſt*, imò ne miſerias mortalium etiam *Impoſtura larvemus*, revera hinc inde SOLET.

IV.

Interim, ut omninò, quantum usquam fieri poteſt, ab omni *neglectu*, & quæ hunc vix non ſemper ſectatur, *confuſione*, & nos & res noſtras vindicemus, de illa etiam impoſtura, quam OPIUM *opinioni hominum* objicit, mox primo loco omnino aſſeveramus, quod *Opium* non ſolum *patientibus* ita imponat, dum illos à dolorum & commotionum impetu ſublevare *tantiſper* ſentitur: Sed omninò etiam ingenti numero *Medicinam facientium.* Nempè, ut hi quoque in genere, viſis ejusmodi ab hoc Remedio effectibus, quibus *aliqua*, & imprimis etiam *inſignis*, gravium incommodorum *mitigatio* ſeſe exerat, bona intentione non ſolum in illud *votum*, ſed quod deterius eſt, etiam in illam *ſpem*, erigantur, ut hæc ſibi bona atque commoda, ab hoc Specimine veluti, etiam *ſtabilia*, imo *perpetua*, augurentur.

V.

Quamlibet autem hoc ita ſe habere nullo modo in dubium vocemus, tamen cum *Impoſtura* illa, qua *Opium* hac ipſa in re ita non magis *patientibus*, quam ipſis quoque *Medicis*, imponit, ejus ſit indolis, ut vel mediocriter advertendo animum, ipſos etiam *priores*, *Patientes*, conſtanter fallere

non poſſit; id quod numeroſa teſtantur *prudentiorum ægrorum* teſtimonia, qui non *fugitiva* ſolum, ſed paſſim etiam *pejorum* ſucceſſuum feracia eſſe hæc ſolatia, maturè animadvertunt: Tanto minus certe *diu*, ne dum *conſtanter*, fugere poterit *poſteriores*, MEDICOS dico, qui minus utique patere debent delinimentis hnjusmodi, *præſentaneæ* alicujus, ſed *tranſitoriæ* mitigationis, quæ non ſolum ad *ſummam rei* nihil conferat laude dignum, ſed certè, ſi prudenter expendantur omnia, quæ ita indies obſervari poſſunt, reverà ita potius præcipuo, & in ſonticis imprimis morbis, negotio detrahat.

VI.

Enim verò, nequaquam hoc ita ſimpliciter ſibi quisquam ſumet Medicus, ut *paſſiva* tali deceptione *perpetuò* palliare velit *errorem* ſuum, quem *præſentiore*, ut omnino decet, *animi attentione*, non poſſit non maturè *agnoſcere*, & conſequenter etiam *corrigere*. Quin potiùs, ſi hanc rem *negligenter* tractet, cavendum ipſi fuerit, ne aliquando etiam vulgares cauſarum patroni, ipſum erudire neceſſe habeant, quid interſit inter *ignorantiam Juris* & *Facti*, & inter *culpam levem* atque *latam*.

VII.

Quamvis enim ibi ſecundum veram Rerum Veritatem forte non ita rariſſimè audiri poſſit exceptio *Capacitatis*, ad Res quas in nos ſuſcipimus, etiam quantum neceſſe ſit pervidendum: Periculum tamen omninò eſt, ne ejusmodi *ſera agnitio*, & non niſi demum in perditis rebus *excuſatio*, in nullo foro ita ſimpliciter recipiatur: Imprimis ſi illa exceptio, ſuum, quem omninò integerrimum habet, locum tueatur, quod hujusmodi periculoſæ aberrationes, etiam à nulla neceſſitate communiſſimè exigantur, ſed magis frivolo quaſi ingenii auſu, & latiore, circà totum fundamentum veræ Medicinæ, *neglectu* magis, (cum meliora non ita profundè ampliùs lateant) quam *defectu*, nitantur.

VIII.

Quemadmodum autem ita ſub *Impoſtura Opii* primo loco comprehendimus, fallax illud delinimentum, quo *Opium imponit* Patientibus; ut videlicet illi qualiumcunque ſuorum dolorum aut laborum, etiam *evanidas*, imo quoque gravius *infidas*, quin *malè fidas* interpellationes, & leves quaſi pauſas, vel magno emere malint, quam obfirmato contra univerſum mali cumulum animo, intemerato rerum ſuarum ſucceſſui ſpem ſuam ſubmittere: *Secundo* loco conſtituimus illos e *Medicis*, qui *ſpem* ingentem, imò *fiduciam*, in *Opio*, collocant, quod non ſolùm tolerabiliorem *decurſum* morborum conciliaturum ſit, ſed vel prorſus *ſummam* univerſi mali, quantocyus imminuturum, & decantata illa commoda præſtiturum, ut CITO, TUTO, & JUCUNDE, patientes *in integrum* reſtituantur.

IX.

Supereſt *tertia* claſſis, quando non ſolum *breve* & *evanidum*, imo quovis intuitu *infidum*, hoc qualecunque ſenſuum *levamen*, quidam agnoſcunt; ſed omninò verè *periculoſos* ſucceſſus à promiſcuo Opii uſu, non ignorant; tamen manifeſtæ deceptioni indulgent, ut non ſolum ab imperita plebe *laudentur*, quod utique ſciant patientem egregie ſublevare: ſed ut ipſi etiam non erubeſcant, artificium hoc magno patientibus imputare, quod *præſentiſſimæ efficaciæ* remediis inſtructi ſint, quibus illorum pathemata, & præſentiſſime & potentiſſimè domare valeant. Hi *dolo malo* patientium ſpem & expectationem ſolidam, ita fallunt & fruſtrantur, ut, dum illi verè à morbis ſuis liberari, à tam lætis, ut interpretantur, initiis aut ſpeciminibus, præſtolantur; non ſolùm hoc ipſos miſerè deſtituat, verum etiam paſſim in longè majorem *pertinaciam*, aut inuſitatum aliud *ſchema*, conjectis ſuis morbis, graviſſimè ſe *deceptos* eſſe, ſero & fruſtra indignentur.

X.

Ut quanta minima poteſt in peſſimos hos, imò perditos,

tos, mores indignatione, temporis jactura fiat, ſequemur potius jam notatum harum rerum ordinem, & magis OPIO imputabimus, quod *ipſum imponat* hominibus, ejusque rei ſpecimina potiſſima allegare ſtudebimus. Quod Opium *mentem* veluti *abalienet* à *ſentiendi* alacritate, vix ullum dari poteſt documentum luculentius quam illud, quod utique *ſomnum* inducat, nempè *neglectum* verum & exquiſitum *ſentiendi*. Quod hoc ipſo etiam, ex hoc ipſo fundamento, quatenus *ſenſum obtundit*, non ſolum *dolores* leniat, ſed etiam paſſim *motus*, quicunque *ſubtiles ſenſorias ſtimulationes* ſequuntur, compeſcat, aut ad minimum *mitiget*, nihilo minus verùm. Ejusdem vero etiam veritatis, quod *motus*, qui non adeo æque ſenſui, quam neceſſario cuidam alteri *fini* ſuperſtruuntur, niſi *largioribus* nimio doſibus, quæ eximiè totas *intentiones* obnubilent, valde *parum* cohibeat. Ubicunque itaque *ſenſibilis* aliqua *irritatio* in culpa ponitur, & ante omnia patiens, deinde vero etiam Medicus ad inſtantiam patientis, hujusmodi incommodi *mitigationem* quærit & efflagitat, reddit *Opium* hoſce ſubinde talis ſui voti tantisper compotes.

XI.

Cum vero etiam ejusdem veritatis omnino exiſtat, quod efficacia illa Opii, revera etiam in eo *ſomni* genium æmuletur, ut *non diu* duret, & demulcentem illam ἐνέργειαν non nimium longè extendat: Eſt utique juſtæ hinc inde conſequentiæ, ut ita *apparens* illud ſolatium non diutius duret, quam *doſis* talis *Opii*, *ſtupiditatem* incuſſam extendere valeat.

XII.

Ubicunque itaque *cauſa*, ſive *dolorum* ſive *motuum*, *ſtataria* magis eſt, *quantitate* aut *qualitate corporea* eximie peccans atque lædens, ibi tantum abeſt, ut *ſtupefactiones* illæ per Opium ad aliquod temporis ſpatium inductæ, *uſum* aliquem habeant optabilem, ut potius, dum interim *materia* talis efficaciam ſuam in corpus proſequi non deſiſtit, invaleſcente ita

 inte-

interim *læſione*, non ſolum minime benè conſultum aut ſubventum ſit corpori: Sed etiam familiariter *damnum* ita conciliari contingat, quotiescunque ſub illis *ſenſationibus* incommodis, quibus Opium opponebatur, *motus* quidam ad *ſalutarem* ſæpe *finem* tendentes, quacunque ratione unà ſubſunt, qui tali *ſtupefactione*, & velut *ebriosâ* etiam *virium*, imò *intentionum, obnubilatione*, pariter elangueſcentes atque *obtorpeſcentes*, materiarum illarum peſſimæ efficaciæ ita liberum, quod ajunt, campum relinquunt, citra quemcunque reniſum, corpus penitius deſtruendi.

XIII.

Ubicunque autem etiam *motus* aliqui fiunt atque vigent, qui propter qualemcunque ſive *utilitatem*, ſive *neceſſitatem*, ſuſcitati, imo *ſuſcepti*, vel *in ſe*, quatenus motus ſunt, malè intellecti, præter naturam eſſe judicantur; vel *dolores* etiam qualescunque formant & poſt ſeſe trahunt: ibi ſanæ rationi, utique conſentaneum eſt, quicquid ibi hujusmodi *motibus* inſigniter detrahatur, in gravia incommoda totius illius *ſcopi, propter* quem tales motus inſtituti & ad illum directi fuerant, hoc univerſum exiturum eſſe.

XIV.

Minimè vero etiam leviore loco habenda venit illa *perturbatio*, ab Opio familiariter expectanda, ut, quando ita *unius generis motuum* intentio, velut in *neglectum* & oblivionem adducta; *intenſio* vero ſeu proportionatus vigor, enervata: Quin tota juſta *opportunitas* interim neglecta fuit: Rediens hinc ad ſe, & velut ex intempeſtivo *ſopore* experrecta, *neglectuum* ſuorum turbidè reminiſcens Natura, unum aut plura e ſequentibus incommoda atque damna familiariſſimè incurrat, ut nempè vel primo etiam dehinc tempore, *languidè, faſtidiosè*, & quaſi *torpidè* atque *ſomnolenter*, res ſuas agitet: Unde morbi in *lenta* atque *diuturna* ſchemata non ſolùm, ſed etiam ſæpenumerò, *materiæ* intuitu, in *firmiores* atque penitiores innidulationes, deducuntur;

XV.

XV.

Vel, 2do, intepeſcit reverà præſens equidem impetus (imprimis ſi univerſus genius morbi, materiâ non admodum urgente, non ſit valde ferox) ut vel omnino in præſens liberatus eſſe appareat æger: Interim, quando ita veluti in medio ſuo curſu *interruptum* eſt qualecunque tale *tentamen*, motuum ad aliquem ſcopum deſtinatorum, neque illum usquam aſſecutum eſt: Sequitur inde, ut *proximo* quolibet tempore occaſionibus etiam *levibus* denuo velut admonentibus, ille nuper intempeſtivè *interpellatus* conatus, non ſolum *pari*, ſed ſubinde etiam *auctiore* inſultu, de novo cooriatur.

XVI.

Tertio, familiariter in hoc negotio obtingit, imprimis ſi *intentio* circa conamina talia motoria, *vivida* fuerit, vel *cauſa* ipſa etiam inſignitèr *urgens*, & imprimis ita in *medio* quaſi *curſu* intempeſtiva talis *impeditio* ſoporifera objiciatur: Fit ita, inquam, ut neglecta aliquandiu, qnam ſibi propoſuerat prægreſſo impetu Natura, *methodo atq; via*, quando excuſſo ſopore, & e ſtupore ad ſe reverſa, molem negotii per *neglectum* temerè auctam agnoſcit, ad *nova, alieniora* æque atque *importuniora*, ſimul autem ferê *inſtabiliora* atque turbulenta conamina, conſurgens, in graves *errores*, imò ſcopi ſui univerſi *fruſtrationes*, ita conjiciatur.

XVII.

Tandem, in rebus meritò *ſollicitis*, atque *ancipitibus* non ſolum, ſed etiam *urgentibus* atque plurimum *vigilantiæ* promerentibus; quin imò etiam circumſpectum peculiare moderamen, ſub *aſſiduitate* ſingulari, expoſcentibus; ſi ibi intempeſtiva hujusmodi *ſecuritas* velut injuncta, neglectum talem in rebus adeò neceſſariis poſt ſeſe traxerit; interim autem Natura, vel qualitercunque ad ſe reverſa, vel tanquam ſub *ſomno* aut *ſomnio*, talium ſuarum periclitationum *anxia*, trepidet, *Deliria* preſſo pede inſequuntur, non *peſſimi* ſolum, ſed & ferè *proximi*, exitus, nuntii, comites, imò architecti,

 XVIII.

Hiſce modis atque modulis incommoda eximia, imò ſubinde maximi momenti, conciliat *Opium* affectibus ita dictis *Catarrhalibus*, circà *caput* atque *pectus*; in *gravedinoſo-tuſſiculoſis* pathematibus, imprimis autem *poſterioribus*. Et hoc non ſolum in *ætate* jam *torpidiore*, ſenili; ſed plane etiam in *teneriore*, hujusmodi affectibus undecunque inſoleſcentibus obnoxia. Neque minus eminenter in conſtitutione reliquâ corporis *torpidiore*, à *Temperamento* uti vocant; *Phlegmatico* imprimis.

XIX.

Ab hujusmodi enim intempeſtivo *Opii* effectu, nihil niſi & *firmiores*, & fere *copioſiores*, ſeroſo-mucidæ materiæ *reſtagnationes*, circa partes ita affectas, præcipuè *pectus*, coorientes, vel ſimpliciter magis *obfirmant* totum malum, & *ſtatarium* veluti reddunt: vel concurrentibus etiam *narcoticis* illis, *vertiginoſis* atque *ſtupidis* obnubilationibus *intentionum* vitalium, *paralyticis*, *Apoplecticis*, *oblivioſis*, cogitationum atque ſpeculativarum actionum graviter debilitatoriis *labefactationibus*, fundamentum ſubſternunt.

XX.

Imò verò in *Pectore*, omni etiam, tanto magis autem *ſenili ætati*, ita facile obſtructiſſimos reddunt hujusmodi infarctuum velut inſeſſus, ut inde cum tempore paſſim *ulceroſi* in his locis *ſcirrhi*, & tam ab illis, quàm tandem eveniente illorum in actualem vlcerationem deductione, *Phthiſes* ſuccedant: Quibus quando tunc etiam, *ſub irritationibus* importunioribus tuſſiculoſis, iterum *Opium* deſtinatur: (imprimis ſtipatum *travmaticorum* ſocietate, pro curandis *ſolutæ unitatis* noxis,) tanto propiùs fini ſuo admovetur univerſa patientis vita.

XXI.

Longum eſſet recenſere illa detrimenta, quæ ab aliis ſimplicibus *ſeroſis* commotionibus, e *Ventriculo* & *inteſtinis*, dico *vomitibus* atque *diarrhæis* mucidis, patientes re-

portant ab intempeſtivo uſu *opii*, imprimis cum *adſtringentibus* etiam inſuper ſociati. v. g., quando patiens *arthritode* affectu in artubus correpta, beneficio aliquo naturæ experitur ſupervenientem *fluxum alvi*, paulo frequentiorem quidem, ſed ſine omni doloris ſenſu. Huic ab exhibitis *adſtringentibus* & *anodynis*, cum *ſopore* perpetuo, æquali virium omnium *torpore*, & eximio *calore*, *febrilis lentæ* indolis, omnia obſtinatè eadem manent, donec vel tempus Naturæ vires reficiat: vel exhauſta ſenſim Naturæ ἐνέργεια, lento exitu contabeſcat atque fatiſcat.

XXII.

Ita etiam *Vomitus* hujusmodi, à quacunque cauſa, imò vel à malâ *aſſuetudine*, ſeu diuturniore ſive patientia, ſive neglectu, inſoleſcentes, quando impertinenter Opio *perturbantur*, in *faſtidia* diuturna, *atonias* ventriculi ingentes, & inde ſubnaſcentes *flatulentas* diſtenſiones, *appetitus*, *concoctionis*, *diſtributionis*, *nutritionis*, multa & magna vitia, patientes familiariter conjiciunt.

XXIII.

Quid, quod *ſtomachico - cardialgico - hypochondriacis* pathematibus admotum intemperantius *opium*, certiſſimè *appetitum* obtundat; Nempe, & priſtinum mali fundum minime tollendo, & præter antiquum juſtum *faſtidium*, etiam *torporem* inſuper objiciendo, & veluti *oblivioſam* quandam, rerum ventriculo perpetrandarum negligentiam.

XXIV.

Tantò major autem *Opii* maleficus effectus eſt, quando ipſum *tuſſi ſtomachali* ſedandæ, per imprudentiam adhibetur. Quandoquidem in tali caſu nihil certius efficitur, quàm ut qualescunque, ſive in *ſtomacho*, ſive potius in *hepate*, *lentores* adhærentes, velut in poſſeſſione ſua confirmet, & qualemcunque tandem adhuc *elidendi* conatum reprimat Unde vel ipſi Medico, niſi rerum talium abunde peritum eſſe bona fortuna tulerit, ſuccedentes *anguſtiæ* velut *aſthmati-*

cæ, *torpores* univerſaliores, ventriculi *faſtidia*, & magis magisque augeſcentes *mali colores*, facilius varie dubium reddunt univerſum negotium: Idque eo magis, quando jam *febrilia lenta*, & ſenſim *tabida*, incommoda obrepunt.

XXV.

Jam in *flatulentis Colicis*, præſertim autem non *ſegni* ſolum, ſed etiam *ſtricta alvo*, quid damni paſſim adferant *opiata*, teſtantur jam aliæ hujusmodi patientium graves perturbationes, repentini ſummi *languores*, κωματῶδεις ὕπνοι (*ſemideliræ ſomnolentiæ*) & ſtatim obrepens febricula, jam *pareſes*, ad minimum *vertigines*, ſæpe numerò non levem gravioris, *apoplectici*, exitus, metum incutientes.

XXVI.

At vero in gravioribus hujus cenſus *ſpaſticis tenſivo-ſuffocativis* affectibus fœminarum, quales vulgo *Colico-hyſtericos* arguunt, imprimis in ſubjectis *annoſioribus*, *debilioribus*, aut jam graviter, *repentino* etiam impetu, defatigatis, etiam peſſimè cedere poſſe intempeſtivum *opii* uſum, documento fuit antè paucos annos fœmina hujusmodi, quæ, diſſuadente uno Medico, alterius præpollente ſuaſu, opio uſa, intrà paucas horas expiravit.

XXVII.

Peculiaris autem omninò energiæ peſſimæ, eſt *Opium*, in ambiguis vitiis *nephritico-hypochondriacis*, imò & *arthritoideis* tergiverſantibus, ſed tamen *molientibus*, incommodis. De quibus merentur exempla aliquot commemorari.

XXVIII.

Vir, genere atque meritis inclytus, & abunde, ſi nominaretur, longè latèque notus, ſexagenarius, vel circiter, aliàs etiam *nephriticis* vexationibus non ita rarò obnoxius, cum aliquando hoc inſultu iterum corriperetur, (fatigatus etiam illo tempore quotidianis novis & impeditis occupationibus) cum veſpera nobiles quidam juvenes ad ipſum peregrè adveniſſent, equidem in conclave ſuum illos introduci juſſos, huma-

ma-

maniter alloquitur, interrogat, audit, inſtruit; Ceterum excuſat ſe incommoda ab altero aut tertio die valetudine: ſicuti tamen ſatis vegetus apparebat, ita etiam ſperare ſe dicit, quod ipſos proximo poſt die, menſæ ſuæ admoturus, & ad illam (quam pluribus ſimilibus ſubminiſtrabat) introducturus eſſet. Tantiſper autem, ut ab itinere advenas, hac veſpera corpus curare & tranquillam noctem experiri jubet. Altero mane, dum hi è lecto ſurgentes, civili officio de valetudine generoſi viri quæſitum mittunt ſervulum, poſt gallicinium placidè ipſum expiraſſe nunciatur. Attoniti, de genere mortis, interrogantes, audiunt, prægreſſâ veſperâ misſum peregrè Domino patienti medicamentum, de quo hac nocte cum aliquid aſſumſiſſet, poſt mediam noctem *vertiginoſa* & quaſi *lipothymica* virium evaneſcentium deſtitutione, ita defeciſſe.

XXIX.

Vir alius, meritis literariis celeberrimus, 45. annorum, cum aliquando incertis quibusdam, & latiùs extenſis, *torpidis* magis atque *languidis*, quam notabiliter *dolentibus* ſenſationibus circà alterum *lumbum*, *coxendicem*, *femur*, imò *crus* ipſum, incomodè haberet; ſimulque circà *ventriculum*, *morſus* & inſigne *faſtidium* perſentiſceret, *appetitu* planè ſuppreſſo, & univerſali quodam *languore* concurrentibus: cum Dn. Præſidem Diſput. conſuluiſſet, & cauſam præſentis pathematis, repetitam *iracundiam*, tacitam quidem, ſed minimè exiguam, fuiſſe, ſuſpicaretur; interrogatus inſuper, ſe non ſolum ſenſibiles *motus*, ſed etiam ſemel iterumque emicationes & exitus *hæmorrhoidales*, expertum eſſe commemoraſſet: tum temporis per medicamenta *abſorbentia* & *Nitrata*, ſubjuncto ſequenti mane *Rhabarbaro*, (quod patienti, aliquoties jam uſurpatum, placebat,) promte reſtitutus eſt. Tertio circiter poſt menſe, cum multa ſimul occupationum atque perturbationum incommoda, Virum aliquandiu fatigaſſent, & imprimis *iracundiæ* non leves occaſiones

ob-

objicerentur, corripitur iterum ſimilibus pathematibus. Conſulitur alius Medicus; Patiens corripitur non ſolum *doloribus* vehementibus *pedis*, ſed etiam *tumore* ingenti, *rubro*, *duro*, *ardente*. Ægerrime hoc habebat, una cum ſummo *dolore profundo*, patientem, ut omnem ſomnum amitteret: Pathemata interim *inappetentiæ*, virium fatiſcentiæ, *febrilis* caloris, *ſitis*, *ſiccitatis* oris, vividè exercebant ægrum. Habebatur malum pro *Eriſypelate*, & rebus ita cedentibus, gravia pericula prædicebantur, *gangrænæ* &c. Revertebatur tamen ab hac conſtitutione iterum ad ſeſe, ita, ut tertio abhinc die inevitabilem quandam functionem publicam exercere iterum valeret, & indies incommoda hæc omnia iterum miteſcerent. Perſeverabat tamen perpetuus adhuc *languor*, imò vera ſenſibilis non ſolum *imbecillitas* pedis, ſed etiam gravitatis, quin imò percellentis, jam *contuſorii*, jam exquiſitioris percurſantis, doloris ſenſus. Non revertebatur univerſus reliquus, tam externi *corporis*, quàm *ventriculi* & *capitis*, imò *animi*, *languor*, ad ſolitum aliàs inſignem patienti huic, vigorem. Mutabat ita locum, & adibat loca, ubi certè *occaſionales* cauſæ etiam plures & majores erant, quæ malè habere animum Viri poſſent. Inde ipſi perpetua mala valetudo; Sed cum manifeſtius intercurſantibus indiciis *arthritoideis*, adeò, ut etiam tandem chiragram manifeſtiorem accuſarent. Cum ſub hiſce quaſi perpetuis, aut ſane irrequietis, languoribus æque atque doloribus, tandem etiam *ſomni* impos evaderet patiens, conquiruntur undique medicamenta, & mittuntur affatim. Veſpera quadam accipit patiens pulverem, eumque ex præſcripto aſſumit; *obdormiſcit, dormit*, magis magisque *profundè*: gaudent familiares: pergit ita patiens usque ad ſequentis diei *undecimam*. Expergiſcitur etiam ſponte; gratulaturis proximis, indicat ſe moriturum: conſternatis, & cauſam hujus opinionis rogantibus, ſentire ſe inquit, totam ſuam Naturam mutatam; languorem verò ultimum, & ſentire ſe morti proximum. Non tamen mortuus

tuus eſt illo die, ſed proximo; nullius ſymptomatis antiqui exacerbatione, aut novi inſultu, ſed placida lyſi defecit.

XXX.

Alius Vir, Jurium eximie peritus, & in Praxi Forenſi exercenda fideliſſimæ diligentiæ nomine commendatiſſimus, cum ante annum aut amplius, per duas circiter ſeptimanas eodem propemodum more, quem ſtatim deſcribemus, incommodè admodum habuiſſet, & ſeneſcente ſenſim impetu, melius habere incipere videretur, nihil minus cogitans aut expectans, *calculum* piſo non minorem cum Urina eminxit. Poſt annum, imò amplius, iterum ita malè habere incipit; nempe amittit *appetitum, langueſcit*, corpore *faſtidit*, atque *torpet* animo; deficit mox non ſolum *tranquillus*, ſed non ita diu poſt ſenſim propemodum *univerſus ſomnus*. *Calor* equidem nullus inſignis, interim tamen & *ſitis* aliqualis, & defectus *ſalivæ* admodum inſignis: Dum ita *cibos* faſtidit, *potu* interim qualiterumque utitur, ſupervenit ſenſim *Vomitùs*, quo potulenta, tantò magis autem juſcula, rejicit. *Moleſtiæ* quidem variæ neque exiguæ circà abdomen æque atque coxas, ſed nullum tamen eorum, quæ nominari poſſunt *doloris* genus exprimentes. Durat hæc conſtitutio ità æqualiter ultrà octo dies, neque medicamentis, alioquin idoneis, multum auſcultare apparet. Manè quodam, quintâ horâ, D. Præſes vocatur ad ægrum; ubi ad oſtium occurrens patientis conjux commemorat, mutatas inſigniter apparere res Patientis, adhuc magis autem illud indicare eum ipſum, aſſeverando: Es habe ſich ſeine gantze Natur geändert. Nempè, quicquid quocunque modo his diebus ſenſerat, id omne abeſſe & velut evanuiſſe, nec ullum minimum ejusmodi ſenſationum veſtigium ſupereſſe: Interim *vires* ſummè *dejectas* & penitùs evanidas, extrema omnia ominari. Erat autem aſpectu non ſolum *torpido*, ſed reverà *ſtupido* & quaſi *ſemiſomni*; *geſtu* etiam reliquo, contrà ſuam conſuetudinem *inertiore*, obtutu defixo, & tanquàm, quod germani appellant,

 ſui

ſui oblito. Retulerat autem jam ad oſtium conjux ejus, quod *ab hora nona per totam prægreſſam noctem* ad illam usque *quintam matutinam*, *dormiverit* continenter; cum tamen prægreſſis diebus aliquot, nihil, niſi nudè dormituriret, neque niſi leviſſimi ſomni compos eſſet. Facile incidebat Medico ſuſpicio de oblato fortè, ut ſunt hic locorum mores, aliunde, remedio *ſoporifero*; neque quidem diſſimulabam hanc conjecturam: ſed abnuebant tam patiens, quam conjux ejus, ſeriò, quod quicquam ab alia manu medicâ vel oblatum ſit, vel admiſſum. Cum autem propiùs mentem exprimerem, maximè ad reddendam rationem ſuſpicionis meæ, quod illa fundata maxime ſit ſuper inſolito illo, vere ἀπὸ μηχανῆς, profundo atque longo ſomno; ſimulque, moderatè tamen, ſubindicarem, quam incommodos effectus *narcotica* in moliminibus *nephriticis* familiariter edant: Hanc commemorationem cum attentione audire videbatur patiens, ſubjiciebat inde, quaſi percunctabundus, es werde doch dieſes nichts ſonderliches haben thun können / dum mulieres heſterna veſpera ad invitandam quietem, aliquot *capita papaveris* in Cereviſia maceràſſent, quam bibendam ſumſerit. Cumque moveri me animadverteret hac relatione, tanquam excuſaturus fortaſſis admiſſum errorem, non totam ſe illam cereviſiam bibiſſe, ſed forte bis ſolum de illa hauſiſſe dicebat, denn es hätte ihm ſo wiederwärtig geſchmeckt. Succeſſus erat ille, ut patiens *febri lentâ*, non tamen *leni* æquè; ita jugiter jaceret; & quamvis ille nihil quicquam, præter ſolam *virium amiſſionem* quereretur; conjunctis etiam conſiliis Medicis, poſt Venæ ſectionem tertio abhinc die ſuſceptam jam hoc jam illud tentatum fuiſſet, patiente interim velut æqualiter eundem habitum ſervante, æqualiter *languidùm*, *torpidum*, imò *ſemiſtupidum*, cum urina perpetuo limpida & non niſi leviſſimè juſto tenuiore, *ſeptimo* hujus febrilis conſtitutionis die, ipſis plenilunii horis, placidè expirabat.

XXXI.

Meretur autem omninò exemplum commemorari, memoria utique digniſſimum, cui tamen non ipſe interſui, ſed e cognatorum maximè relationibus acceptum, refero. Generoſus Vir *nephritico-arthriticis* pathematibus obnoxius, mortuus narrabatur in tali paroxysmo, brevi tempore poſt aſſumtas tres vel quatuor pilulas. Tranſibat ad ſecunda vota Vidua, nubens alteri Generoſo Domino. Erat etiam hic ſimilibus nephriticis pathematibus expoſitus. His cum aliquando malè haberet, commendat, per fortunam ſuperveniens Theologus, certum quendam Medicum, cujus dexteritatem, uti fieri ſolet, mirificè extollit, & etiam per exempla infallibilem certitudinem colorans, efficit, ut ille, imprimis in viciniâ vix ultra unum milliare diſſita facile inveniendus, acerſeretur. Cum, præmonitus breviter de patientis affectu, aliquid ſecum jam attuliſſet, & præſentaneam mitigationem promittens, exiguas aliquot pillulas ibi demum e maſſa aliqua efformaret, compellat ægri Conjux, & quid paret aut oblaturus ſit marito ſuo interrogans, mox obteſtationem addit, ne forte *Opium* patienti exhibeat, eodem enim etiam priorem ſuum maritum ſublatum eſſe. Medicus exhibet patienti tres aut quatuor pilulas, cui inde ſenſim quidem dolores, ſed non ita multis horis poſt etiam ipſa vita, ceſſant.

XXXII.

Vir ſexagenarius, robuſtus de reliquo, & multiplicibus itineribus affectus, corripitur aliquando doloribus in dorſo, imprimis ad lumbos atque coxas incumbentibus, & in ſe valde moleſtis, & reſpirationi etiam ſub qualiscunque corporis motu, inſigne negotium faceſſentibus. Erat alias *ſcarificatione* uſus, ſed ceſſaverat à tertio jam anno: Hæmorrhoides expertus erat, bis aut ter, quod meminiſſet, prolixius deſcripta re, cum cæteroquin per incuriam ejus minus recordaretur. Tractatus ſolita Dn. Præſidi methodo, intra octiduum in publico iterum obambulandi compos, poſt alterum

octiduum, cum ſervo ſuo Islebiam equo proficiſci auſus, perſentiſcit ibi novas dolorum horum muſſitationes, quibus proinde non benè fidens, jubet ſervum ambobus equis Halam reverti, & curriculum inde accerſſere, quo quietius forte reverti poſſet, cum equitando dorſi dolores ſibi revocaſſe ſentiret. Dum hoc agit ſervus, increbeſcentibus ſenſibilius doloribus, à ſuccuſſatione dorſi prægreſſa, perſuadet caupo, ut Medicum conſuleret ſibi notum. Hic vocatus, offert aliquid medicamenti. Altero manè revertens ſervus adducit curriculum, opportuniſſimè, nam herus qui antè gallicinium mortuus erat, alia via reverti non potuiſſet.

XXXIII.

Alius vir, aliquot ſupra 40. annorum *nephritide calculoſa* alioquin jam ſæpius vexatus, accipit denique exiguum vitrum, quod non ultra duas drachmas caperet, plenum liquore leviter flaveſcente, ſapore mediocriter, ſed tenuiter, amaro. Cujus efficacia tanquam decantatiſſima, ea laudatur, ut ſex vel ſeptem guttarum doſi dolores nephriticos efficaciſſime compeſcere dicatur. Sumit inde patiens præſcriptum numerum guttarum; miteſcit dolor: Repetit, evaneſcit: Sed jugiter *pereunt* omnes *vires*. Patiens *calorem* concipit, prægreſſo ſub qualicumque inquietudine nephriticâ, etiam ordinario, longe ſenſibiliorem; quem tamen ipſe nullo modo nominat, aut de illo quiritatur: Bene verò *oris* aliqua *ſicceſcentia* afficitur: non æque *ſiti*, cujus non meminiſſe videtur: Utique etiam de reliquo univerſim totus *ſtupidus*, & vix ad interrogata ſatis ſui memor: non equidem exquiſitè *dormiens*, ſed *ſtupida* tali velut *oblivione* jugiter *quietus* quod germani noſtri locutione illa notare ſolent, der Patient liege immer ſo für ſich hin. Ventilando etiam interdum crura, exercet ſigna *caloris*, ſenſus nempe talis; interrogatus tamen, ferè negabat. Durabat hic ſtatus ad ſextum diem, fatiſcentibus indies viribus: Ubi quinto *lingua* tumeſcebat; mox in ſiniſtro ſui limbo eximia *ſugillatione nigro-purpurea*

rea, afficiebatur, ad calami olorini latitudinem: *loquela* neceſſario ita inſigniter *balbutiebat*; *deglutitio* etiam dolorem quidem non afferebat, interim *impeditiſſima* erat: Concurſabant, & magis magisque augeſcebant, *palpitationes* in artubus: evaneſcebant magis magisque *vires*, & tandem ipſa *vita*. Equidem Præſes compoſitionem medicamenti medicamenti non ſcio, medicus tamen ordinarius beati Patientis hoc ſibi de illo notum affirmabat, quod præcipua ejus efficacia ſedativa ſit ab *Opio*.

XXXIV.

Rectiſſime vero Vir, qui de materia vere Practica, *efficacia materiæ medicæ*, non tralatitia, ſed ſolidæ experientiæ reſpondente, primus omnium cordate loqui aggreſſus eſt, B. LUDOVICI, fatalem *Phyſicorum* horoſcopum maxime orditur ab eo tempore, quo *Opium* in *Aſcendente* comparere incipiat. Licet enim *Deckerus* in notis ad Praxin *Barbette* magnifice laudet *M. P. de Cynogloſſa*; eoque nomine, quod ajunt pollicem premere *Opio* videri poſſit: Tamen & à *M. P. de Cynogloſſa* ad *Opium*, non valere conſequentiam; & *Deckeri* hanc commemorationem, à ſimplici experimento immane quantum abeſſe, neminem peritum ullo modo fugere poteſt.

XXXV.

Unde, quicquid in hoc genere *palliat* Opium, *Impoſturâ* fit; dum neque *affectui* ipſi, neque ſimpliciter directis ejusdem *effectibus*, nempe ſimplici veræ *irritationi tuſſiendi*, neque materiæ, ſive quæ ita *ſtimulare* creditur, ſive quæ corrupta *collecta* eſt, ullo modo ſatisfacit: Sed ſolum *ſtuporem ſenſationi* directe incutiendo, verorum hornm quorumcunque incommodorum talem *neglectum* ita introducit, ut & bona & mala ſua jugiter velut inſuper habendo, neque *ulceris* neceſſitatibus debite proſpiciat Natura (unde ſtatim augeſcunt *ſtaſes*, & tunc demum *exardeſcit* hecticæ incrementum febris) & *materiam* excernendam debito motu excuſſorio non proſequatur: unde *infarctus*, *a-*

 tonia

tonia pulmonum, *virium* ingens *lapſus*, & tandem *Mors* pro corolla harum rerum, rectè & ordine ſequuntur,

XXXVI.

Enim verò qui etiam in *Convulſivo aſthmate*, præcipue cum vehemente paſſim *tuſſi* conjuncto, *Opii* efficaciam majoris faciunt, quam veræ fundamentali conſtitutioni, cui tale aſthma *accedit*, expediat, nihil niſi *Impoſturam* ab illo reportant: ut nempe non ſolum nihil inde *ſublevetur* æger, ſed *pertinacius* ſæpe fiat ipſum malum, *febrilis* autem *calor* ita augeſcat, ut paſſim, quia tunc demum exquiſitius in ſenſum incurrit, etiam demum tunc *ſuperveniſſe* cenſeatur: ubi quidem, ſi *ſtaſis* aliqua in culpa fuit, obfirmata hac ratione, familiariter jam *inflammatoriam*, jam *lentam ulceroſam* indolem induat, & jam *apoſtematodes* quiddam jam ἑλκῶδες, *ſtatarium* utrumque, & vix iterum reſolvendum concipiat.

XXXVII.

Sicut autem familiaris admodum obtingit error in *diſcernendis externis* thoracis affectibus *ſpaſticis*, vere *Arthriticæ* proſapiæ; ita ab horum etiam, ſatis frequenter in praxi occurrentibus, repentinis inſultibus, etiam paſſim cum *dolorum* exquiſitiorem ſenſu, occupat patientes hujusmodi *anguſtia*, ut jam *ſpuriam pleuritidem*, jam *Rhevmata*, jam nihil peculiari nomine Medicis denotandum, ſed ſub *dolorum* generali ideâ, *mitigationem* poſtulans, forment. In his certè ipſis, ſi vel paulò immodeſtius, minùs tempeſtivè, plus ſimplici quoque vice, *Opiata* in uſum trahantur, certè ſatis familiariter non levia incommoda, imo pericula, poſt ſeſe trahunt: certiores antè omnia *febriles æſtuoſas* commotiones, affectuum talium (cum alias per initia, diſſipationem, aut certe ingenere ſic ſatis maturam reſolutionem admittant,) tali perverſo uſu in illam ataxiam conjiciantur, ut poſthac nihil moderati, ſed pertinaciſſimam *durationem*, *febriles* contumaciores calores, *faſtidioſos langvores*, imo *anomalias* facillimas alias ſubeant: imprimis autem unam ex illis *duabus*, ut vel ab

exte-

exterioribus ad *interiora* titubent: vel à *firmiore* atque *ſtabiliore* indole, *vagum* quid poſthac affectent, & modo hic modo illic cooriri doceantur.

XXXVIII.

In *Ventriculi* affectibus, quin etiam plerisque *Inteſtinorum*, tàm *doloribùs* quam inſolitis *commotionibus* & exagitationibus, non tam facilè *Opium* ipſum imponere, ſive *patienti*, ſive *Medico*, quàm ipſum potius *Medicum*, perverſo de his rebus judicio, & ſuam & patientium ſpem irrjtam experiri, certiſſimum eſt. Cùm enim harum partium plerique affectus, potiùs *materiarum* efficaciæ innitantur, aut paſſim etiam in talibus *motibùs* fundentur, qui omninò certam *materiam* pro objecto habent: quo utroque intuitu, irritum omninò eſt, *motus*, aut *ſenſus* obnubilare vel ſiſtere, *materiis*, à quibus aut *propter* quas illi fiunt, interim neglectis: Ita quando his rebus *Opium* adhibetur, & maxime intempeſtivam *ſtupefactionem* iisdem incutit, majore certè *Medici* culpa hoc facit, qui tam luculenter alieno loco atque tempore *quietem* imperare animo concepit, eamque *Opio* in effectum deducere, improbo ſtudio laboravit.

XXXIX.

Sanè verò, niſi manifeſtioribus, ſimpliciter evagantibus, nudis *conatibus Vomendi*, ſed potius à *contenta* aliqua in ventriculo *materia* pendentibus, maxime incommode objici *Opium*, eoque ita opprimi illum *excernendi* conatum, frequentia exempla confirmant.

XL.

Cum enim *vomendi conatus* tales, qui magis directam quandam *cohibitionem* poſtulare videri poſſint, *præſentiores*, *ferociores*, & importuno *impetu* urgentes, familiariter pendeant à *bilioſa* quadam, *acriore*, *cauſticâ*, materia; *ſegniores* autem, ſed ipſa tamen *contumaciâ* ſumme moleſti, à *mucoſa* quadam *lenta*, & fere etiam ita ſatis *larga*, ſaburra, ortum ducant: in *priore* quidem caſu graviter erratur, ſi *motibus* op-

oppreſſis, materiæ hujusmodi *tempus*, & *otium* veluti, ad *arroſiones* & ſubtiles *fermentativas* corruptelas, *ſtomacho* & *pyloro* inurendas conceditur, unde *ſphaceloſæ* harum partium *mortiferæ* corruptiones: aut *lentæ* illi ſaburræ otium relinquitur ad cumulatum proventum. Ubi è *priore* peccato, *Febriles inflammatoriæ*, imò *ſingultuoſæ*, *mortiferæ* conſecutiones; è *poſteriore* verò, cum repentinis plenis proſtrationibus *appetitus Cachecticæ* & *hydropicæ* ſucceſſiones. Par ratio eſt etiam *alvi* variorum *fluxuum*; in quibus vix ulla ratio expediverit, quo usquàm intuitu, ita etiam *præcipites* paſſim hic illic eſſe poſſint *Medici*, ad ſimpliciter *ſiſtendum* & *cohibendum*: & quidem jam *adſtringentibus*, jam *Opiatis*, jam utrisque *ſimul*, in ſubſidium vocatis. Cum enim vix quisquàm facilè in animum admiſerit, quod hujusmodi *motus* inteſtinorum *excuſſorii*, quibus *egeſtiones* alvinæ abſolvendæ ſunt, a ſimplici *motuum* exacerbatione pendeant, citra *materiæ* qualiscunque interventum: præcipuè, cum etiam utique *materia* præſtò ſit, quæ ita excernitur: nemini facile diluceſcere poſſe puto, quo *jure*, nedum qua *neceſſitate*, hujusmodi excretoriis *motibus*, *directè* & ſimpliciter reſiſti poſſit, non habita ſufficienti ratione *materiarum*, quas illi motus utique manifeſtò, aut *ſequi*, aut *ſectari*, ſentiuntur.

XLI.

Quid, quod his conſiderationibus ſolidius innitens Praxis, abundè confirmat, quod habita decenter ratione *materiarum*, iisque partim *correctis*, partim ad *placidiorem* exitum deductis, nulla usquam ſive *detentione*, ſive ſenſuum *lenitione* opus ſit; ſed vere hic quoque *ſublata* ſolidè *cauſa*, ſponte & directè ceſſet omnis *effectus*. Ubi tanto magis omnia in tranquillo verſantur, cum nullum unum ita incommodum, nedum maleficium, obrepat, quale paſſim ab *Opio* metuendum venit; Quandoquidem hoc ipſum, etiam *ſanis* paulo ſenſibilioribus ſubjectis, temerè oblatum, & imprimis *infan-*

infantibus ingeſtum, in illis quidem magis *tranſitorium*, minime tamen ita ſimpliciter *evanidum*: in his non ſolum *diuturnum*, ſed vel omnino *ſtabilem*, *ſtuporem*, atque *torporem*, non *actionum* ſolum, ſed vel ipſius animi *energiarum*, paſſim poſt ſe relinquere ſentitur.

XLII.

In COLICIS doloribus, uti *lenitiones* in, univerſum damnare non laboramus; ita tamen temerè ad illas convolare, nedum in illis totius medicationis, quod ajunt, proram atque puppim conſtituere, feriò diſſvademus. Quantumlibet enim *Colica* communiter, *ſpaſticorum* torminum vehementiâ, nimium quantum ſuperet *proportionem materialium* cauſarum, propter quas cooriri ſolet: tamen ſimpliciter & abſolutè *ſiſtere omnes* tales *motus*, qui *propter* ejusmodi cauſas ita concitantur, tam alienum utique fuerit, imò ampliùs, quam liberum illis campum atque curſum indulgere.

XLIII.

Suffragatur huic rei Ratio, à ſimplici Experientia deducta, utpote quæ confirmat exemplis, neque tempore rarò, neque numero paucis occurrentibus, quod paſſim *Colica*, etiam feroci, exagitati, duos, tres dies, tantis cruciatibus exerceantur, ut inde illa vulgi expreſſionum tanquam ſpecimina nota ſint: Der Patient habe daran außgeſtanden/ daß es einen Stein in der Erden erbarmen möchte; ſey auf der Erden unter Tiſch und Bäncke herumb gekrochen/ habe ſich gekrůmmet und gewunden wie ein wurm: habe ſich bezeuget wie ein unſinnig Menſch/ und gemeynet von Sinnen zu kommen: Gemeinet/ es ſey keine Můglichkeit/ der Leib wůrde ihm entzwey ſpringen ꝛc. & tamen tales patientes ab his, etiam ita *diu* toleratis, velut *infandis doloribus*, nullum *vitæ* periculum adeunt, ſed vel pluribus vicibus, ab iisdem ad reliquam bonam ſanitatem revertuntur.

XLIV.

Quæ certe res ad minimum hoc docere deberet Medicos,

cos, ut ante oculos veluti haberent, quod hujusmodi affectus non ita *urgeant*, *efflagitent*, & velut *imperent*, *præſentiſſimam* dolorum *ſolorum* cohibitionem, ut propterea, propter *nudos* inquam illos *dolores* coërcendos, aliæ periclitationes negligi atque inſuper haberi mereantur.

XLV.

Hysterico-Hypochondriaca pathemata, uti paſſim in *motibus ſpaſticis*, ſed vel *propter* ſanguinis impeditiores progreſſus circà Venam Portæ, vel *aſſuetis* à multo tempore repentinis motuum correptionibus, fundantur, ita *Opii* obnubilatorios effectus male tolerant. Dictat autem ejus rei *rationem* ipſe earum verior intellectus; dum utique *motus ſpaſticus*, qui perfrequenter ad *expediendum* laborantem illum præ ſanguinis ſpiſſitudine *ſucceſſum*, *utiliter* deſtinatur, perperam inhibetur atque ſupprimitur: *tenſiones* autem etiam *paſſivæ*, à *reſtagnatione* impeditius progredientis ſanguinis, non ſolum in ſe inutiliter pallìantur: Sed cum unà etiam dicti modo *tonico-ſpaſtici* illi motus, qui *moderato* actu atque contentione, propulſandis omni modo hiſce ſtaſibus uſui eſſe poſſunt, ſupprimantur hac eadem actione intempeſtivæ *ſopitionis*: nocetur revera eo ipſo tali conſtitutioni hac ipſa methodo verius, quam ut ullum ſolidum remedium adferatur.

XLVI.

Quod autem Commotiones illas *Conſuetudine* promptâ excitandas, & uſum in illis *narcoticorum* Opiatorum, concernit; ſicut in talibus ab iſtiusmodi medicamentis familiariſſimè conſequuntur, cum *faſtidioſis* & *ſemi-ſtupidis languoribus*, *lenti hectici calores*; Capitis *vertiginoſæ gravitates*, aut minus aliàs uſitati, imprimis autem *hemicranici*, ejusdem *dolores*, inſignes atque *pertinaces fatigationes* in *artubus*: aut *volatici vagi dolores arthritodes*: imò, quando *iracundia*, ut fere familiariſſimè, in culpa fuit, valde periculoſæ colludentium *bilioſarum*, *cauſodeo-cholericarum*, aut *Ery-*

Eriſypelacearum ἀποχύσεων, temerariæ *detentiones*, & inde longe graviora alia pericula: Ita non adeò longe petenda fuerit etiam hujusmodi eventuum *ratio*, dum modò conſideretur, quod non ſolùm *morales* directæ repreſſiones, *intentionum* commotoriarum etiam moralium, *tædia*, *faſtidia*, *tacitam impatientiam*, & alias *heteroclitas* jam *musſitationes* atque *intentiones* jam *tentationes* atque *conatus*, velut ordinariè poſt ſe trahant: ſed etiam ipſum idem *opium*, quibuscunque aliis affectibus, ab *iracundia* aut *terrore*, coortis alibi in corpore, hæc eadem modo dicta pathemata certiſſimè inducat. Quod nempe jam in antecedentibus de variis *arthritoideis* concitationibus, ſummo jure monitum eſt atque indicatum.

XLVII.

Cavendum itaque certè eſt, ne in hujusmodi conſtitutionibus, inani ſpe ſolidioris mitigationis, *Opium* nobis imponat. Tantò magis, cum exactam etiam conſiderationem, ſatis ſæpè exerceat diſcrimen illud, an *alvi defectus*, hujusmodi patientibus modo non perpetui, magis à *ſpaſtica* quadam *ſtrictoria* detentione pendeant, quam *lenire anodynis* paſſim confidunt: an verò, vel à *ſegnitie*, vel à *ſiccitate* nimiâ: quibus utrisque caſibus *Opium*, majorem *torporem* inducendo motibus, majora potius incrementa addit. De reliquo autem dicterium illud, quod *ſomnus corpora humectet*, ut pluribus modis ineptum eſt, etiam de *naturali* ſomno; & ſuperſtructum videtur fabellæ illi annoſæ, *de comprehenſione primi ſenſorii per vapores humidos* cerebrum velut enervantes: ita tanto magis ulla ratione ad *ebrioſum* illum *ſtuporem*, quem *opium*, *falſa ſub imagine ſomni*, incutit, nullo modo valere poſſet.

XLVIII.

Tandem, jam profundiores *coxendicum*, & manifeſtiores *podagrici* dolores, cavendum certe ſummopere eſt, ne intempeſtivis *opiatorum* delinimentis ità male *pallientur*, ut

non ſolum in inſignia illa offendicula conjiciantur, quæ inde familiariter recta veluti procedentia, jam ſtatim nominabimus: Sed etiam inſolentius *continuando*, aut ſæpius repullulantibus malè diſſimulatorum dolorum muſſitationibus aut emicationibus, *ſæpiùs* etiam, imò vero ſenſim etiam *largiùs* objiciendo, in *graviſſima irreparabilia* mala, *Paralyſes*, *apoplexias*, *obliuiones*, *deliros ſtupores*, miſerrime impellantur.

XLIX.

Sunt autem illa *graviſſima* modo à me appellata incommoda, I.) quod patientibus hujusmodi, perſonata ſemel, imprimis admodum *maturè* occurrendo, tanquam in *prima*, quod ajunt, *herba*, hujusmodi *iſchiadico-podagrica* ſenſatione, longas inducias non ſperare liceat, ſed potius *breviore* quam aliàs, *temporis intervallo*, dolor recrudeſcat; & quidem II) per *cauſas occaſionales* etiam longe *leviores*, quam antea ſolebat: III) quod etiam ita *frequentius* recurſans, tanto certius adſpernetur hoc idem remedium; & certiſſime omnium quidem IV) in priſtina *minore doſi*: Interim V) *auctiores* magis magisque doſes, vel (rarioribus quidem exemplis) etiam prodigioſam veluti in hoc genere quantitatem aſſumendam adſuefaciant; cum ſubſequentibus tamen in tali quoque caſu, tandem damnis ſtatim dicendis: vel VI) ſi doſibus mox per initia audacioribus peccatum eſt, etiam admodum *maturè* ſequantur, α) *torpores*, *faſtidia*, *inertiæ*, β) *languores*, *enervationes*, *imbecillitates*, *labefactationes*: γ) Capitis *gravitates*, *turbulentiæ*, *vertigines*: δ) *ſomni inquieti*, aut *ſtupidi*, nihil reſtaurantes, ſed *torporem & inertiam*, imò vel *laſſitudinem* potius augentes, certiſſime autem foventes: ε) *Appetitus*, *concoctionis*, *digeſtionis*, *egeſtionum*, manifeſtæ ataxiæ: ϛ) pathemata circa *abdomen*, *flatulenta*, *anxia*, imo *torminoſa*, non ſolum non minora ſed magis magisque etiam majora priſtinis: ζ) *gravativi*, *palpitatorii*, imo varie penetrantiores, ſenſus, circà *ſuperiores* artus: cum *reſpirationis*, etiam impedimentis ab *externis* ſpaſticis cauſis:

η) Tan-

η) Tandem, in habitioribus *tumores*, in ſiccioribus *tabidæ extenuationes* cum plus minus manifeſta *lenta*, imò *hectica febre.* θ) Quin denique §. præcedente nominata, graviſſima omnium *ultima ad mortem* mala.

L.

Enim vero, uti *permutatio* affectus, *dolore* magis nudè *moleſti*, quam ullius *perpetui diuturni*, aut *præcipitis damni* aut *periculi* compotis: cum hujusmodi perpetuis moleſtiis, irrevocabilibus *labefactationibus*, *inſanabilibus diuturnis*, aut *breviter funeſtis* aliis, nemini ſui compoti ſeriò placuerit: ita nihil niſi ſolida *Impoſtura* haberi poteſt, hujusmodi per artem procurata verſura, imò totum eò exiens artificium. In qua re, ſi nihil aliud, certe cordatis Medicæ artis comprehendendæ ſectatoribus, diligentem obſervationem hujusmodi hiſtoriarum commendamus: ut vel ex illa agnoſcant, quam portentoſa res ſit *pertinacia practica Empirica falſa*, quæ etiam *videntes videre*, *audientes audire*, *ſentientes agnoſcere*, imo vel *intelligentes deſiſtere*, impedit.

LI.

At vero hæc talia quidem de *Impoſtura* opii in *Chronicoteris* malis atque morbis deſignâſſe ſuffecerit; *Acutiores*, nempe *certioris*, *brevioris ambitus*, affectus, quales *Impoſturas* ab Opio experiantur, tanquam per apices ſummos complecti poſſumus aſſerendo, quod *Opium*, & facillime, & præſentiſſima efficacia jam totum *genium Febrium* pervertat & in aliud ſchema transformet: jam ad minimum *decurſum* illarum inſigniter inflectat; aut propius jam *exitui* conſtitutas, etiam graviſſime *obturbet*, & in peſſimas revera *ceſpitationes*, imò *lapſus* inducat.

LII.

Schema totum pervertitur, dum ex *intermittentibus*, *lentæ*, *continuæ*; e *lentis* ſimplicioribus, *hecticæ*: e *ſimplicibus compoſitæ*, aut *duplices*, ita progignuntur,

LIII.

Decurſus reliquus pervertitur, dum ex *acutis* vegetiùs proſequendis, peſſimæ fidei *lentæ* formantur, inſufficientibus & verè *negligentibus* ſucceſſibus, nullum alium niſi certo *funeſtum* exitum ſortientes. Idque vel intra periodum adhuc etiam vegetiori *acuto* motui reſpondentem: vel extenſa in longum *hectica* quadam idea, quæ tamen reverà *ad mortem* nou modo *duret*, ſed etiam eò *ducat* patientem.

LIV.

In FEBRIBUS autem maxime valent effectus illi deteſtabiles, quos mox in initiis huius tractationis notavimus. Ut nempè, *diſſimulatis*, per *priores* dies, vegetioribus motibus & ordinationibus verſus Criticos, *turbulentiores*, *anxii*, *præcipites*, *trepidi*, arripiantur: *pauores*, *palpitationes*, *convulſiones*, cum ſumma *inquietudine*, *mentis perturbatione*, *deliriis*, ſequantur.

LV.

Ubi meminerint harum rerum cavendarum curioſi, quando in πράγμασι audiunt laudari, quod *primis diebus* patientes admodum placidè atque tranquillè habere aut habuiſſe, & imprimis *benè dormiviſſe* memorantur: verſus *criticos*, tanquam de præcipitio, in omnia peſſima, imprimis cum *mentis perturbationibus*, *repentinis virium lapſibus*, circa *caput*, *oculos*, *aures*, *fauces*, *loquelam*, repentinis gravibus defectibus, peſſima quæque minitari: ut interrogationes ſuas imprimis dirigant ad uſurpata *primis diebus* diligentius *Anodyna*.

LVI.

Ejusdem autem claſſis erit omninò etiam conſideratio iſtius phænomeni, quando primis diebus *æſtu*, *inquietudine*, *dolorum impatientia* circà *caput*, imprimis autem *anguſtiarum* & *anxietatum* moleſtiis, exerciti patientes, poſt *indicatorios*, quinimò ipſis indicatoriis, ubi proluſiones aliquæ *commotoriæ* emicant, quietiores facti, quaſi *derepentè* mitigati,

imo tranquillius dormiviſſe nuntiati, proximis ſubſequentibus diebus, ſimul & ſemel iterum peſſimè habere, & *amiſſis* omnibus *viribus*, *deliriis* ſupervenientibus, paſſim etiam *ferocibus*, emori audiuntur.

LVII.

Ejusdem porrò cenſus, quando ab initiis febrilibus, cùm *excretoriis* quibusdam concurrentibus ſymptomatibus, per *vomitum*, per *alvum*, *adſtringentia* & *Opiata* in uſum tracta, hos quidem *motus* ſatis citò atque potenter opprimunt: Interim patientes dehinc *uno jugi æſtu*, ſine *typo* aliquo ordinato, ſine hujus æſtus, aut aliorum ferè pathematum proportionato *ſenſu*, ſine *ſiti* effatu digna, in multa *ſomnolentia*, ſed *nullo*; aut *palpitationibus* inquieto, *oculis* dehiſcentibus, *ore hiante*, *lingua muſſitante* & balbutiente, *ſomno*, *viribus* conſtanter *amiſſis*, *appetitu* exquiſitè *nullo*, ita jacent, ut *lentæ* quaſi febris ſpeciem faciant, interim tamen nulla ad ſeſe revertendi potentiâ, ſi vel maxime non *primâ*, quin *ſecundâ*, tamen *tertia periodo* ſeptenaria, non *augeſcere* quidem, ſed tanto minus etiam quicquam *miteſcere* viſis ſymptomatibus, tacitè & ferè etiam placidè *expirant*.

LVIII.

Ego certè Diſſert. Præſes, ut cauſas habeo prægnantes ita ſentiendi, ita aliis etiam cordatis Medicæ ſuæ rei ſatagentibus Practicis, ejus rei Autor ſum, circumſpectius perpendendæ, atque in futurum etiam prudenter obſervandæ, quod ingens illa incertitudo, hodiernæ ſcholæ Medicæ familiariſſima, circa diſcernendas *Febrium ſpecies*, earumque *ſucceſſus* atque veros *ordinatos mores* deprehendendos, plurimum pendeat atque foveatur, ut *à priori*, à maximè incommodis opinionibus de *ſymptomatum* febriles motus ſtipantium æque, atque totius *febrilis motus directi* veræ *efficaciæ*, *cauſis* atque *habitu*: Ita *à poſteriori*, ab illo præpoſterò, per *Opium*, his, ut arbitrantur, *turbis*, obices ponendi ſtudio.

LIX.

LIX.

Certè, cum præſentis loci arctius ſpatium non permittat, neque etiam rem exquiſite perpendendo, res ipſa hoc requirat, ut minutatim commemorentur incommoda, quæ ab inconditis usque quaque, nedum intempeſtivis *ſopitionibus* in *Febribus*, tantò magis autem *promiſcuè*, & magis ad ipſam *Febrem*, quam ad *individuales* ataxias directis, cooriri neceſſario debent: ſuffecerit puto ſententiam noſtram hac de re ita ſimpliciter profiteri, ut aſſeramus, quod *malè intellecta ſalutaris efficacia motuum febrilium*; adeoque *neglecta*, aut certe nusquam *recta* atque *provida* illius *ſublevatio* atque *facilitatio*: ſed potius in ejus locum, tanquam in ſubſidium ſubrogata, *intempeſtiva conſopitio*: damna inferat circà *Praxin* Febrium, non ſolùm in ſe ingentia, ſi ſibi relicta ita poſthac decurrant ad funeſtos exitus: Sed etiam admodum familiariter, imò potius communiſſimè, neque meliori ulli *methodo* iterum emendanda, ſed ſolidè prorſus ad funeſtos ſuos exitus conſtantia.

LX.

Unde quidem in his rebus maximoperè cavendum eſt, ne maximè intempeſtiva *ſoporifera palliatione*, verè ingens atque ſontica *Impoſtura* in hoc negotio obtingat; qua *innocentes moleſtiæ*, & verè *utilia incommoda*, ſi ſumma totius negotii æſtimetur, nimio *placendi* verius quam *placandi* ſtudio, non ſolum leviter, atque citra omnem conſtantiam, *oblinantur* magis quam *deliniantur*, ut poſthac, & *citò* quidem, non tantum cum fœnore intolerabili, ſed revera cum totius ſortis jactura compenſent, quicquid ipſis antea detractum eſſe putatum fuerat.

LXI.

Cavendum autem hic maximo profecto prorſus opere, ne inconditæ illæ, immenſum quam familiares hodiernæ Medicinæ, *deceptiones propriæ*, in hoc negotio damna per præjudicium afferant; quando videlicet paſſim audire eſt, allega-

tiones

tiones illas *Experientiæ*, quod hic, ille, Medicus *Opiata* in *acutis* in familiari uſu habere ſoleat, & tamen tot atque tanta incommoda ab illis minimè experiatur. Si enim in talibus rebus *duæ* illæ circumſtantiæ, ſine ullo præjudicio, ſatis diligenter, atque ita decenter, expenduntur, nempe *primò*, *diverſitas indolis* robuſtioris, & varias interpellationes, ſine præcipuæ ſuæ activitatis diſpendio tolerare, imò ſuperare, aut reparare, ſolitæ, ab indole *tenera* admodum, *ſenſibili*, *ſollicita*, *trepida*, *formidoloſa*, & *turbulentarum* rerum, tum aliàs, tum in corpore ſuo, & negotio *vitali* extricandarum atque ſarciendarum impote: *Secundo* vero de hac poſteriore conſtitutione inſtituatur veſtigatio veritatis iſtius aſſerti, quod familiaris ille uſus Opii, *in his talibus caſibus*, non ſolum ſine *damno*, ſed vel penitus ſine *periculo*, ejusmodi Practicis obtingat: tunc ſtatim patebit ſincerus hujus ſcenæ conſpectus, & quid diſtent facta à verbis.

LXII.

Tranquilliſſimè vero has res penitùs perveſtigare atque perſpicere idoneis, non poterit non paſſim apparere, veluti manifeſtus quidam *Providentiæ* nexus, quo illa res humanas ſibi obnoxias atque devinctas tenet. Apparebit enim confido ita penſitanti, quales aliquibus talibus artificibus velut uſitatæ *methodi* exiſtant, quibus *bono fato*, illud quod revera *fatuum* haberi potuerat, in viam reducitur. V. g. ſi Medicus amet *Opiata*; interim etiam plurimum tribuat ſubtilibus *exagitatoriis humorum*, & quoquo modo *analepſeos compotibus*, remediis. Talis, quando per *Opium* obturbavit atque confudit *activitatem* motuum vitalium *Februorùm*, & jam *languere* apparent ipſæ etiam univerſæ *vires* in corpore; penetrantioribus illis & fortius *exagitantibus* tam *humores* quàm *vires*, denuo *impellendo* quod torpebat, *reſarcit* (in univerſa alias *vegetiore indole*,) quod defecerat. Interim nemo res hujusmodi ſine præjudicio, ſinceras perpendens pervidere non valet, quod tota hæc ſcena, ſine ulla culpa *affectus ipſius*,

E ſim-

ſimpliciter *ſuperinducendo* inſtruatur ab ipſo *Medico*; qui, niſi *Opiatis* inconditos *torpores* introduxiſſet, *fortioribus* illis *excitantibus* non ſolum *opus*, ſed omnino *locum* non habuiſſet. Unde etiam hic valet juſtiſſima illa conſideratio illius, quæ verè huic negotio ineſt, *converſionis*, dum etiam contrà, Medicus ita agens, *fortioribus* inquam *concitationibus*, etiam paſſim favens atque operam navans, reverà ita ſubinde etiam opus habet *Opii* efficacia, novum quendam *torporem* objiciente: Auctore tamen & actore etiam hic loci ſimpliciter ipſo Medico, non ſolum ſine flagitante, ſed revera paſſim ſine conſpirante aut conſentiente affectus ipſius genio.

LXIII.

Ubi videlicet, ne qua obrepere hic poſſit ſolida *Impoſtura*, conditionem ferimus, ut eximie diſtinguatur, ſed à ſincerè ſolida experientia, *duplex* illa conſideratio, *primò*, quid quoquo modo *poſſit* tolerari, ſine abſoluta noxa atque damno: *Secundò*, quid non ſolum *utile* ſit, ſed prorſus omninò *neceſſarium*. Juxta priorem reſpectum, cavendum merito erit, ne quiddam, quod quidem ſæpius ſine ſolido damno exit, propterea ſtatim pro *utili*, nedum *neceſſario*, reputetur; Adeoque non ſolum pro *vera*, ſed etiam vel pro *unâ* (ſicuti certe *ſolida* ſtrictè veritas, *ſola* etiam eſt ſeu *una*,) ad hos effectus adhibenda habeatur.

LXIV.

Criterion autem huic negotio, ſimplicitate puto ſatis luculentum, afferimus illud, ut animus advertatur, quid hujusmodi methodis veroſimilis *commodi*, nedum abſoluti atque directi *uſus*, afferatur hiſce affectibus, quod evidenter antecellat non ſolum *alias*, & imprimis ab hiſce effectibus penitus in diverſum abeuntes, *methodos*: ſed etiam evidentiſſimè *meliora* efficiat, quam illis ſubjectis evenire ſentiuntur, quæ planè *nullâ* medicatione, ſed vel nuda moderatâ continentia, exitum rerum ſuarum expectare maluerunt.

LXV.

LXV.

Perpeeuo certe ante oculos habere hoc noſtrum poſtulatum neceſſe eſt; ſiquidem ab eo latum unguem, quod ajunt, digredi vix licet, quin nobis ipſis, vel aliis, aut ad minimum utrumque, *imponamus*. Non enim ſine cauſa dixi de methodo penitùs *in contrarium abeunte*. Id eſt, quæ neque *dolores* ſtupefacere, neque *ſomnos* coactos injungere, neque acriores *exagitationes* humorum, & *excitationes* motuum perpetrare, cordi habeat: Sed potius omnia hæc unicè ita *ordinare* atque *obſervare* contendat, ut *priorum* quidem plane nulla directe ratione habita, ſaltem *poſteriorum* bono effectui invigilans, non ſolum nihilò *ſequiùs* potiatur deſiderato bono eventu; ſed etiam multò evidentius, *æquabiliorem*, & magis tum de reliquo, tum *tota periodo*, *regularem* eventum, toti affectui conciliet. Ut de illa *ſpontanea*, ſine univerſis illis heteroclitis *artificiis*, ægrorum ſanatione nihil aliud ſuperaddamus, niſi, quod illa circumſtantiis *moleſtis* magis quam *periculoſis* a primis illis artificiis in ſolidum alienis, eventu tamen felici, ſi modo mediocriter attendatur computus, iſta longiſſimè anteeat.

LXVI.

Imò verò, pro complemento ſolido totius hujus noſtræ animadverſionis, brevibus hoc adhuc addimus, cavendum eſſe ſollicitè ab illa imprimis *Impoſtura*, quantumcunque etiam ſive ratum reputetur, ſive irritum, iſtud artificium, ne quisquam audeat res illas, in illo ſorte *connexas*, *dirimere*: Dico, *Opium ſine* illis fortius *agitantibus*, aut hæc ſine illo, opinionis ſuæ ſcopo idonea exiſtimare: Certiſſime enim alias experietur ingens illud primo intuitu paradoxon, quod in hoc negotio omninò *neutro* horum carere poſſit, bene vero, imo *optimè*, *utroque*.

LXVII.

Digredimur etiam ab his *ſpeciebus* affectuum, & *Impoſturis* quas *Opium* in illis adornare valeat, indicando ſolùm,

quod etiam in his, Opium tanquam per *ſumma genera* illa damna inferat, adeoque loco optimæ ſpei potiùs malo eventu utentibus *imponat*, qualia ubilibet patrare ſolet. Nempe 1.) ut *ſimpliciorem* ſucceſſum & progreſſum affectuum *confundat* & *turbet*; 2.) *moderatioribus* rebus facile inuſitatam *pertinaciam* adjiciat: 3.) nunquam quidquam *ſolidi* atque *ſtabilis*, ſed ſimpliciter *tranſitorios* & *evanidos* effectus præſtet, in illis negotiis, quibus directè deſtinatur, *doloribus*, *commotionibus*, *vigiliis*: Aut 4.) ſi hiſce rebus tanquam in ſolidum ſubigendis, *ſæpius* aut *largius* opponatur, vix unquam certiſſima grauiora damna emaneant. Sicuti denique 5) nunquam aliis quam *ſecundariis* affectibus opponi debet: Interim vix unquam 6) ſine periculo, ne *primariis* ingentia damna inde concilientur: Id quod 7) tantò certiùs evenit, quando ea *doſi* aut *methodo* ingeruntur, quæ nominatos illos *ſecundarios* effectus tanquam *directè* ſubigere debeant aut posſint.

LXVIII.

Unde quidem, quicquid usquam contrà has res offenditur, reverà bonæ ſpei cuicunque] certò *imponit*; maximè omnium autem poſtrema illa perverſa adminiſtratio, quando *neglectis*, aut *inſuperabilibus* tantiſper *primariis* affectibus, à quibus illa incommoda, quibus *Opium* deſtinatur, *neceſſitate* quadam *conſequentiæ* pendent, illud his tanquam ſimpliciter & directè tollendis adhibeatur. Quod neceſſario tanta *quantitate*, aut *toties* repetendo ita ingerendum venit, ut *primario* affectui ingentia illa damna, quæ indicavimus familiariter inducat.

LXIX.

Enim vero minime ignoramus, quod hujusmodi *Impoſturæ* vera *radix*, hæreat in altera paſſivâ *deceptione*, qua *Symptomata* in plerisque talibus, æque atque ipſe totus affectus *primarius*, magis reputantur pro ſimpliciter *directis effectibus* cauſarum *morbidarum*; & ſub his etiam omnis deflexio *motuum* à naturali ſymmetria. Reſultat directe à vanis hujusmodi & abſolutè heteroclitis opinionibus, incommodiſſima

illa

illa altioris erroris opinio, ac ſi reliquo univerſo effectui non poſſit quicquam detrahi in *malam*, ſed potius ſimpliciter in *bonam* partem, quoties aliquid, tanquam de numero *ſtipatorum* ipſius, cohibeatur & quoquo modo ſupprimatur. In cujus theſeos Labyrintho implicari & omnem reliquam methodum Practicam, & has etiam *intentiones*, per *Opium* pathemata illa coercendi, quæ, tanquam nuda *ſymptomata* totius reliqui morbi *quatenus* morbus eſt, abſolutè, *angere*, *debilitare*, aut ſimpliciſſime, ſine ulla bona ſpe conſpirante aut adſpirante, *moleſtiâ* afficere patientem, ſupponuntur. Hac re non melius perpenſa, & verius ſecundùm optimas intentiones & operationes *ſynergiæ Vitalis in morbis*, rectiſſime intellecta; ſed decepto potiùs, per *Impoſturam* revera contrariæ opinionis, animo, nunquam fieri poterit, ut illæ *Impoſturæ* in medicando, quæ etiam per *Opium*, ſonticæ atque numeroſæ committi poſſunt, unquam recte agnoſcantur, nedum ut emendentur.

LXX.

Nos, ut etiam hic ediſſeramus, quid de emendatione horum offendiculorum ſentiamus, provocamus ad illam, uti ſperamus, luculentam, atque ſuprâ omnem contradictionem poſitam, veritatem, quod *nulla verior* atque certior fieri poſſit *ſymptomatum ſublatio*, quam ſi ipſe morbus auferatur *primarius*: Imò quod tantundem verum eſt, nulla certior verorum ſymptomatum *mitigatio*, quam affectu primario *mitigato*. In hac re cum nulla eſſe poſſit *Impoſtura*, maximoperè & inſtantiſſimè commendamus, ut *morbi ipſi* directè, & quantum ad veram illorum *ſummam*, ſive *curentur*, ſive, *ſine fuco, mitigentur*: Ita enim *ſymptomatum* quoque *mitigatio* aut *ſublatio, vera, ſolida, conſtans*, infallibiliter ſequetur: Et eorum imprimis, quæcunque per *Opium* mitigare communis fert intentio.

LXXI.

Ubicunque verò pro vero primario affectu, auxilium verum atque *ſolidum* (non ex traditione, aut vanis pharmacevtarum Encomiis a Veritate clinica alienis,) non ſuppetit, ſed potius morbo curſum ſuum indulgere, & auxilium ſolidum à

Natura atque *tempore*, aut certè quam *maximam partem* ab his, expectare, neceſſe eſt: In illis caſibus ſuademus, ut Medicus ſibi temperet ab illis conſiliis, quæ *ſymptomata* à *primario* affectu *neceſſitate* quadam *conſequentiæ* pendentia, talibus medicamentis aggredi ſuadeant, quæ primario affectui quodcunque *impedimentum* ulterius, imprimis autem *deterius*, objicere poſſint, quam illud eſt, quod hac ratione auferre laboraveris.

LXXII.

Non puto ſupervacuum eſſe, etiam illud monere, imò iterum iterumque commendare, ut nunquam per *Opium*, circà *ſymptomata* quidquam aliud perficere animo proponatur, quam *moderatiſſimam*, nequaquam autem *eximiam*, *mitigationem*, nedum prorſus *ablationem*. Offenſio circa hoc objectum, eſt revera architectus plerorumque, imò vero graviſſimorum quorumlibet ex Opio *damnorum*.

LXXIII.

Proxime abſumus à ſcopulo, in hoc pelago, vorticoſiſſimo, ad quem vere plerique, etiam admonitiones reliquas non temere adſpernantes, communiter naufragium, aut ſane damnoſam paſſim jacturam, facere obſervantur. Auget infamiam ſaxi *Sirenum* cantus. Diſtinctiunculas illas intelligimus reverà paſſim nefariè & per *Impoſturam* formatas, inter *Opium crudum*, *maleficum*; & *correctum*, *cicuratum*.

LXXIV.

Quod alias hypocriſis in ponendis paſſim gravibus offendiculis valet, id ſane hic etiam perditè facit. Quem enim non inducat in bonæ fidei credulitatem, prolixa non ſolum *confeſſio* ſed profeſſio & accuſatio omninò, quod *Opium* peſſimorum facinorum ſit compos; & huic ſtatim adjuncta pollicitatio, quod præſtò ſit tale artificium, mediante quo ipſi omnis illa *malefica* energia eripi poſſit: Manentibus interim exoptatiſſimis illis viribus, quibus ſimpliciter ad *naturalem* plane tranquillitatem reducat *ſenſuum* atque *motuum* tumultus. Talia pollicenti, reverà non incivile ſolum, ſed vix non injurium eſſet, fidem denegare, cum aſſertio ejus utique ſimpliciter fe-

rat

rat *oppoſitum* ejus quod maximè *timetur*, eoque metuendum facit hoc medicamentum.

LXXV.

Nos dicemus in hoc genere partim quod *intelligimus*, partim quod *Experientia* compertum habemus. *Intellectus* dictat, quod optima omnium medicatio ſit, quæ affectum ipſum *primarium* tollat aut mitiget, ne habita quidem ratione, imo ita etiam per nullam neceſſitatem habenda, Symptomatum ſeorſim. *Intelligimus*, quod quæcunque ſublevatio *ſymptomatum*, affectu primario ſublevationi non auſcultante, revera ſit res *inanis*, & niſi peſſimorum morum patientibus, ne quidem ſeriò exoptata aut in ſolidum grata; ſi cum qualicunque *periculo* ſiniſtri ſucceſſus connexa ſit, etiam multis modis minus conſulta, quam omiſſio ejus, nullum primario affectui verum detrimentum afferens.

LXXVI.

Compertum habemus, quod vix non ſemper etiam fieri hoc *poſſit*, ut *vera methodo*, & idoneis medicamentis, affectus *primarius* ita mitigari poſſit, ut etiam *ſymptomata* mitiora, & minus immoderatæ indoli tolerabilia ſatis, univerſo etiam reliquo decurſui morbi atque medicationis planiſſimam ſemitam relinquant. *Compertum* habemus, quod etiam *alia* ſuppetant *medicamenta*, quæ ſymptomata ad tolerantiam *mitigent*, *mitigent* inquam, non ſolum ſine *detrimento*, ſed revera etiam cum *emolumento primariorum* affectuum.

LXXVII.

Compertum habemus, quod illæ inter vulgus Medicorum famoſæ *Opii correctiones*, ſint *falſæ*; & ad ſummum nihil aliud efficiant aut inferant, quam ut non tam parva *quantitate* effectus illos ſuos exerat; minimè vero, ut minore reliqua *narcoſeos*, *ſtuporis* atque *perturbationis* energia polleat. Si quod res eſt dicere ſit integrum, aſſeverare certe posſimus, quod de illis Opii *cicurationibus*, quæ in publicum exſcriptæ ad noſtras manus pervenerunt, nulla adhuc occurrerit, quæ ab hac cenſurâ, *Experientiæ* teſtimonio, eximi me-

meruerit. Per *additamenta* verò, *cicurari* non nihil poſſe Opium, compertum quidem habemus: Interim in *ſenſibilioribus* affectibus, & *ſubjectis*, tamen neque hæc ſatis impedire poſſe, quin maleficæ Opii indolis veſtigia, plus minus alta, hæreant, compertum pariter utique habemus.

LXXVIII.

In tantâ itaque rerum perplexarum implicatione, *tutiſſimum* conſilium fuerit optimum, *abſtinere*: Et hoc idem etiam *facillimum*. Proximum, circumſpectiſſimè in his rebus verſari: ſed puto *difficillimum* propter præſupponendum *habitum prudenter circumſpiciendi.* Huic tamen etiam difficultati ſubſidium non contemnendum erit, non locum dare Opiatis, niſi ubi *verè*, iterum dico & iterum, *verè*, *urgeant* ſymptomata. Quid autem ſit, *urgere* ſymptomata, è *Sylvianis* dogmatibus non hauriendum eſſe, præmonemus.

LXXIX.

Quicquid autem adverſus has, & ipſarum rerum circumſtantias, & experientiæ ſuffragia, & candida plurium circumſpectiorum Practicorum monita, temerè & præfractè, uſui Opii intemperanti indulgetur, illud merito ad tertiam Claſſem *Impoſturæ per Opium* rejicimus, quam modeſtiæ cauſa abſtinuimus ad juſtum cenſum citare: Veniet forte tempus ad poſteritatem, omnibus votis meritò præcipiendum, quo ejus generis facinora, ſeveriore quàm nudarum dehortationum energiâ, compeſcantur. Faxit DEUS! cui laus & gloria ſempiterna.

TANTUM.